Agendapunt	**AB agendapunt 4.7**
Bijlage:	**1/3**
Betreft:	Ontwerp-wijzigingsvoorstel gemeenschappelijke regeling HUA
Van:	**Werkgroep wijzigen GR, via adj directeur L Boessenkool**
Ter:	**besluitvorming voor AB**
Dd:	**30 september 2024**

Besluit

Het algemeen bestuur van Het Utrechts Archief (AB HUA) besluit:

1. De deelnemende colleges van Utrecht en de provincie Utrecht, en de minister van Onderwijs Cultuur Wetenschappen voor te stellen de Gemeenschappelijke regeling HUA te wijzigen conform het ontwerp wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke regeling HUA 2024, en de raad van Utrecht, provinciale Staten van Utrecht alsmede het rijk in de gelegenheid te stellen hun zienswijze daarop kenbaar te maken.

Toelichting op ontwerp-wijzigingsvoorstel gemeenschappelijke regeling HUA

Context

In 2018 kondigde het rijk aan te zullen uittreden als mede-eigenaar van alle regionaal historische centra (RHC's), o.a. de gemeenschappelijke regeling (GR) Het Utrechts Archief (HUA), zodra dat na de vaststelling van de Archiefwet mogelijk wordt. Hierop kwam bij achterblijvende partijen, zijnde de gemeente Utrecht (GU) en provincie Utrecht (PU), samen met Het Utrechts Archief een traject op gang om te bezien hoe zij het HUA wenste voort te zetten. In juni 2023 is op basis van diverse onderzoeken geconstateerd dat het voortzetten van de GR het beste paste bij het behouden van publieke waarde en de doelstellingen vanuit de provincie en de gemeente. Daarnaast is per 1 juli 2022 de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) gewijzigd[1]. Een aantal wijzigingen trad direct in werking en een ander deel zou binnen twee jaar, dus uiterlijk per 1 juli 2024, geïmplementeerd moeten zijn in de gemeenschappelijke regelingen.

Om praktische redenen was het voornemen om deze noodzakelijke wijzigingen van de GR HUA tegelijk in procedure te brengen met de inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet per 1-1-2024 en de daarop gebaseerde uittreding van OCW uit de GR HUA. De minister heeft de Archiefwet nodig om de delegatie van het rijksarchief bij de RHC's formeel te maken en daar ook een financiële regeling voor te treffen. Het parlementair traject rondom vaststellen van de nieuwe Archiefwet en de daarop gebaseerde uittredingswijze van OCW is meermaals uitgesteld en daarmee aanzienlijk vertraagd. Het AB heeft daarom besloten de noodzakelijke wijzigingen van de GR HUA als gevolg van de gewijzigde Wgr alsnog in procedure te brengen. Op een later moment, als de nieuwe Archiefwet in werking gaat en OCW uittreedt, zal de daarvoor benodigde wijziging van de GR HUA (zonder rijk/OCW als mede-eigenaar) in procedure worden gebracht.

In dit voorstel worden de (noodzakelijke) wijzigingen van de GR HUA op basis van de gewijzigde Wgr vermeld. De raad en staten zijn al geïnformeerd over de gewijzigde Wgr, de wijzigingen die daarmee direct ingingen per 1 juli 2022, en de nog in de gemeenschappelijke regelingen te implementeren

[1] Staatsblad 2022, 18 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen (officielebekendmakingen.nl), https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-18.html

wijzigingen. Via Document Utrecht - Raadsbrief Wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen.docx - iBabs Publieksportaal (bestuurlijkeinformatie.nl) staat de brief naar de gemeenteraad van 15 maart 2022 en via Wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) (provincie-utrecht.nl) voor de brief aan de provinciale staten van 2 september 2022. Overige noodzakelijke technische wijzigingen in het kader van de wet normalisering rechtspositie ambtenaren zijn ook meegenomen.

Toelichting
De wijziging van de Wgr heeft als doel het versterken van de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen en de kaderstellende en controlerende rol van gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen bij de uitvoering van taken in gemeenschappelijke regelingen.

Het algemene beeld is dat de raad van Utrecht en provinciale staten van Utrecht via de huidige gemeenschappelijke regeling en werkwijze van het bestuur voldoende waarborgen hebben om hun kaderstellende en controlerende rol uit te voeren. Dit in combinatie met het uitvoerende karakter van de GR, is er geen noodzaak om uitgebreid gebruik te maken van de extra sturingsmogelijkheden die de gewijzigde wet biedt. HUA functioneert al overeenkomstig het doel van de wetswijziging en daarmee is de rol van raad en staten voldoende geborgd.

Binnen deze context is het voorstel om de artikelen in de GR HUA die een wijziging/vertaling vragen in het kader van de Wgr te beperken tot die wijzigingen die nodig worden geacht.

<u>Zienswijzen raden en provinciale staten</u>
De gewijzigde Wgr biedt via artikel 10, vijfde lid de mogelijkheid om in een gemeenschappelijke regeling te bepalen dat, naast de verplichte zienswijzeprocedure voor de ontwerp-begroting, bepaalde besluiten van AB of DB voor zienswijzen aan de raden of provinciale staten moeten worden voorgelegd. Het voorstel is om geen gebruik van deze mogelijkheid te maken. HUA is een uitvoerende GR en volgt het archief- en cultuurbeleid van gemeente, provincie en rijk. Alle besluiten met een financiële of beleidsmatige consequenties zijn opgenomen in de jaarlijkse ontwerp-begroting en kadernota, waarvoor al een zienswijze procedure geldt. Hiermee is de betrokkenheid van raad en staten geborgd en wordt uitbreiding van het aantal zienswijzemogelijkheden niet nodig geacht.
Overigens kan het HUA-bestuur altijd zelf bepalen om voor besluiten waarvoor zij dat nodig achten toch een zienswijze te vragen aan raad en staten.

<u>Burgerparticipatie en inspraak voor ingezetenen en andere belanghebbenden</u>
In de gewijzigde Wgr (artikel 10, lid 7 en lid 8) staat dat in elke regeling moet worden bepaald of, en zo ja hoe ingezetenen en belanghebbenden worden betrokken bij voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid op grond van de gemeenschappelijke regeling. Het archief- en cultuurbeleid dat HUA uitvoert, wordt bij de deelnemers uitgewerkt. Daarmee hebben belanghebbenden al in een eerder stadium via de reguliere procedures gelegenheid gehad hun inbreng te doen. Er is daarom geen noodzaak voor extra inspraakmogelijkheden. In artikel 29, lid a, van de GR HUA is dit verwoord.

<u>Evaluatie</u>
De gewijzigde Wgr vereist dat GR'en iets opnemen over het evalueren van hun GR. De meerwaarde van een evaluatie is dat periodiek stil gestaan wordt bij het functioneren van de regeling. De wet specificeert niet waar de evaluatie specifiek op gericht moet zijn, hoe vaak de evaluatie moet plaatsvinden en op welke wijze. Het voorstel is om de evaluatie periodiek te laten plaatsvinden,

minimaal eens in de zes jaar. Hiermee wordt steeds anderhalve collegeperiode bestreken voor zowel de gemeente als de provincie.

Actieve informatieplicht

De gewijzigde Wgr schrijft voor dat GR'en een actieve plicht hebben tot informatieverstrekking en dat de regeling bepalingen moet bevatten over de wijze waarop deze informatie wordt aangeleverd. De huidige GR HUA regelt de passieve informatieverstrekking in artikel 8. Deze wordt vernummerd naar artikel 8 lid 2. Artikel 8 lid 1 is ingevoegd en regelt de actieve informatieverstrekking. Dit houdt in dat de inlichtingen schriftelijk en binnen een redelijke termijn worden verstrekt. Dit wordt al uitgevoerd in de huidige werkwijze van HUA.

Uittredingbepalingen

De oude Wgr stelde dat regelingen voor onbepaalde tijd afspraken moeten bevatten over het regelen van de gevolgen van uittreding. Hiervoor werd vaak een algemene bepaling gebruikt, waarin stond dat het algemeen bestuur de uittreedvoorwaarden vaststelt. In de praktijk leidde dat tot veel problemen bij de uittreding, omdat er vooraf onvoldoende was bepaald. De nieuwe Wgr schrijft daarom voor dat de gemeenschappelijke regeling in elk geval bepalingen moet bevatten over de voorwaarden waaronder kan worden uitgetreden en de gevolgen voor het vermogen van de GR en van de deelnemers . Dit betreft o.a. investeringen, personeel, huisvesting en contracten. Het huidige artikel 36 (lid 3 en 4) voldoet aan het doel van de nieuwe Wgr. Met het oog op de nieuwe Wgr is in artikel 36a het proces geschetst rond een eventuele uittreding. Het is niet correct om tijdens het proces rond de voorgenomen uittreding van OCW de spelregels van die uittreding te veranderen. Daarom blijven we dicht bij de huidige artikelen en nemen we geen extra bepalingen op over een eventuele uittreedsom. Daarnaast is een bepaling opgenomen om bij een complexe uittreding of wanneer er geen overeenstemming bereikt wordt over de berekening van de uittreedsom, een onafhankelijke externe deskundige aan te wijzen.

Overige noodzakelijke wijzigingen

De wet normalisering rechtspositie ambtenaren die per 1 januari 2020 in werking trad[2], geeft ambtenaren zo veel mogelijk dezelfde rechten als een werknemer in het bedrijfsleven. In verband daarmee zijn in de GR de artikelen aangepast die gaan over benoemingen en aanwijzingen. Artikel 41 is uitgewerkt en kan vervallen.

Vervolg

Na vaststelling door het algemeen bestuur zendt het dagelijks bestuur het ontwerp-wijzigingsvoorstel aan college van B&W, college van Gedeputeerde staten en de minister van OCW, met het verzoek dit, samen met hun voorlopige standpunt, aan hun respectievelijke raad, staten en Kamers voor zienswijzen voor te leggen. Ter ondersteuning van het goed overbrengen van de boodschap is een model-aanbiedingsbrief voor de raad, staten en Kamers opgesteld, zie hiervoor de bijlagen. De colleges en de minister bepalen na ontvangst van de zienswijzen hun standpunt over de ontwerpwijzigingen en maken dit aan het bestuur van HUA kenbaar. HUA bereidt vervolgens een definitief voorstel voor wijziging van de gemeenschappelijke regeling voor. De deelnemers (colleges en de Minister) nemen hierover een voorlopig besluit, vragen hun vertegenwoordigende organen (raad, staten en Kamer) om toestemming en na het verlenen van de toestemming nemen de

[2] Staatsblad 2017, 123 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen (officielebekendmakingen.nl), https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2017-123.html

deelnemers een definitief besluit tot wijziging van de gemeenschappelijke regeling. Naar verwachting is de GR-HUA in de eerste helft van 2025 gewijzigd.
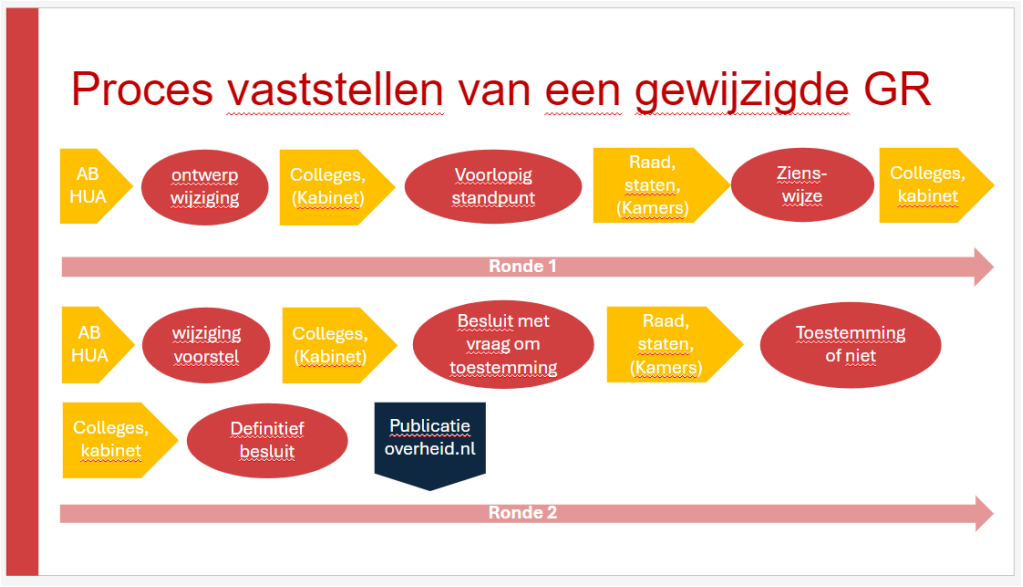
Processtappen vaststellen gewijzigde GR